Bedrijfs-economische kencijfers

b&u- en gww-bedrijven 2021

eib
Economisch Instituut voor de Bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Februari 2023

Bedrijfs-economische kencijfers

b&u- en gww-bedrijven 2021

Max de Lange
Nylas Visser

Economisch Instituut voor de Bouw

Inhoudsopgave

Conclusies op hoofdlijnen 7

1 Hoofdaannemers b&u 9
1.1 Ontwikkelingen in de omzet 9
1.2 Ontwikkelingen in de bedrijfseconomische kerncijfers b&u 10

2 Hoofdaannemers gww 13
2.1 Ontwikkelingen in de omzet 13
2.2 2.2 Ontwikkelingen in de bedrijfseconomische kencijfers 15

Onderzoeksverantwoording 17

Begrippen en formules 18

Conclusies op hoofdlijnen

In dit rapport worden de bedrijfseconomische ontwikkelingen in 2021 weergegeven bij bedrijven in de burgerlijke en utiliteitsbouw (b&u) en bedrijven in de grond-, water- en wegenbouw (gww), die voornamelijk als hoofdaannemer of bouwondernemer werkzaam zijn.

In 2021 is de bedrijfseconomische situatie bij de b&u weer verbeterd. De omzet bij de hoofdaannemers in de b&u is ten opzichte van de vorige meting met ruim 2% gestegen. Het omzetaandeel dat werd verkregen met onderhoud aan woningen steeg met drie procentpunten ten opzichte van 2020 en het algemene aandeel van onderhoud steeg met 12 procentpunten. Na de stijgingen van de voorgaande jaren daalt de winstmarge licht naar 5,8% van de omzet.

In de gww is de totale omzet licht gedaald met ruim een procentpunt, maar steeg de winstmarge wel. De gemiddelde winstmarge kwam in 2021 uit op 5,4% een stijging van 0,6 procentpunt. Deze stijging komt vooral voor rekening van het midden- en grootbedrijf. De wegenbouw was de belangrijkste marktsector binnen de gww in 2021, landinrichting is als sector het hardst gestegen. Ruim 70% van de omzet werd behaald met nieuwbouw- en herstelprojecten.

1 Hoofdaannemers b&u

Dit hoofdstuk gaat in op belangrijke bedrijfseconomische ontwikkelingen bij b&u-hoofdaannemers in 2021. Hierbij komen ontwikkelingen in omzet en bedrijfseconomische kencijfers aan bod.

1.1 Ontwikkelingen in de omzet

Omzet in 2021 gestegen
B&u-hoofdaannemers boekten in 2021 een totale omzet van ruim € 27,5 miljard (zie tabel 1.1). In vergelijking met 2020 is de totale omzet met ruim € 600 miljoen ofwel ruim 2% gestegen. Daarmee zette de omzetgroei zich ook in 2021 door.

Tabel 1.1 Verdeling van de omzet van b&u-hoofdaannemers, lopende prijzen, 2020-2021 (mln euro)

	Omzet uit bouwbedrijf		Omzet uit nevenactiviteit	Totale omzet
	Binnenland	Buitenland[1]		
2020	26.711	237	82	27.030
2021	27.330	169	111	27.671

1 Omzet van in Nederland gevestigde werkmaatschappijen met Nederland als voornaamste werkgebied

Bron: EIB

Omzetaandeel nieuwbouw woningen gedaald
Het totale aandeel van omzet uit nieuwbouw daalde ten opzichte van 2020 met ongeveer zeven procentpunt en kwam uit op 64% (zie tabel 1.2). Het grootste aandeel in de nieuwbouw was dat van woningen. Dit daalde ten opzichte van 2020 met zes procentpunt tot 40%. De nieuwbouw van de overige gebouwen bleef gelijk. Het aandeel onderhoud van woningen en onderhoud van gebouwen steeg respectievelijk met drie procentpunt en vijf procentpunt. Hiermee kwam het totale aandeel van onderhoud op 34% uit ten opzichte van 26% in 2020.

Woningcorporaties in belang gestegen
Bij de opdrachtgevers nam het aandeel van de woningcorporaties toe naar 29% als aandeel van de totale b&u. Bedrijven (26%) hadden een bijna even groot belang in de omzet. Bij het grootbedrijf daalde het omzetaandeel van overige opdrachtgevers, waar o.a. bouwen voor eigen rekening onder valt, met 19 procentpunt. Het omzetaandeel afkomstig van woningcorporaties en bedrijven steeg juist met respectievelijk 10 procentpunt en acht procentpunt. Bij het middenbedrijf zijn bedrijven de grootste opdrachtgever. Particulieren werden in aandeel nog belangrijker voor het kleinbedrijf; 47% van de omzet kwam van deze opdrachtgevers.

Bouwteams belangrijkste wijze van opdrachtverkrijging
Een kwart van het omzetaandeel is in 2021 verkregen door bouwteam-opdrachten. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2020. Een andere verschuiving ten opzichte van 2020 is het afgenomen belang van onderhandse aanbestedingen, die ten gunste van bijvoorbeeld enkelvoudige uitnodigingen en klantenwerk kwam. Ook was er minder eigen risicobouw. Het aandeel uit klantenwerk steeg tot bijna een derde bij het kleinbedrijf. Het grootbedrijf kreeg veruit het grootste omzetaandeel, bijna de helft, uit bouwteam-opdrachten.

Tabel 1.2 Verdeling van de binnenlandse omzet van b&u-hoofdaannemers, per grootteklasse in arbeidsjaren, 2020-2021

	< 21		21-100		> 100		Totaal	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Marktsectoren in %								
Nieuwbouw woningen	31	43	51	37	49	41	46	40
Nieuwbouw gebouwen	16	19	19	31	33	18	24	24
Nieuwbouw totaal	47	62	70	68	82	59	70	64
Onderhoud woningen	36	20	12	15	9	23	15	18
Onderhoud gebouwen	14	15	15	15	4	17	11	16
Onderhoud totaal	50	35	27	30	13	40	26	34
Overige activiteiten	3	3	3	2	5	1	4	2
Opdrachtgevers in %								
Overheid[1]	3	3	10	12	9	10	9	10
Woningcorporaties	3	5	15	16	31	41	24	29
Bedrijven	23	17	28	27	18	26	22	26
Hoofdaannemers	12	13	9	10	11	5	10	7
Particulieren	45	46	17	20	3	9	10	15
Overige[2]	14	15	22	15	28	9	26	12
Wijze van opdrachtverkrijging in %								
Aanbesteding								
- openbaar	2	4	14	15	18	15	13	12
- onderhands	22	18	22	14	22	8	22	13
Enkelvoudige uitnodiging	21	17	13	20	5	6	11	15
Klantenwerk	24	31	10	10	4	8	11	15
Eigen risicobouw	8	6	12	14	15	6	12	9
Bouwteam	16	15	24	15	29	45	24	25
Turnkey	1	2	3	2	6	11	3	5
Overige wijze	6	7	2	10	1	2	3	7

1 Onder overheid is begrepen rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en overige publiekrechtelijke lichamen
2 Inclusief bouw voor eigen risico

Bron: EIB

1.2 Ontwikkelingen in de bedrijfseconomische kerncijfers b&u

De kerncijfers in tabel 1.3 geven inzicht in de financiële verhoudingen van b&u-hoofdaannemers aan het einde van het boekjaar (31 december) en maken zo een vergelijking tussen perioden en bedrijven in verschillende grootteklassen mogelijk.

Winstmarge grootbedrijf licht gestegen
Over de gehele b&u bedroeg de winstmarge in 2021 5,8%, 0,1%-punt lager dan in 2020. Bij de grootste twee grootteklassen was er sprake van een daling van de verbruikskosten terwijl dit steeg bij het klein bedrijf. De marge steeg licht bij het grootbedrijf; het resultaat voor belasting (als percentage van de omzet) steeg van 6,2% in 2020 naar 6,5% in 2021. De winstmarge bij het middenbedrijf daalde licht met 0,2 procentpunt naar 5,4%. Bij het kleinbedrijf daalde de winstmarge naar 5,5%.

Groter aandeel winstmakende b&u-bedrijven

Het percentage b&u-hoofdaannemers dat er in 2020 in slaagde winst te maken steeg ten opzichte van 2020 met een procentpunt naar 89%. Bij het kleinbedrijf steeg het percentage winstmakers van 76% naar 79%. Bij het middenbedrijf bleef het percentage gelijk op 95%, bij het grootbedrijf steeg het aandeel winstmakers naar 97%.

Toegevoegde waarde per werkende hoger

De toegevoegde waarde per werkende is ten opzichte van 2020 met € 4.000 gestegen naar € 103.000. De grootste stijging vond plaats bij het kleinbedrijf. Daar steeg de toegevoegde waarde per werkende met € 9.000 naar € 91.000. Ook bij het grootbedrijf steeg de toegevoegde waarde per werkende. Die steeg met € 7.000. Bij het middenbedrijf was er sprake van een daling van de omzet per werkende en van de toegevoegde waarde per werkende.

Liquiditeit en solvabiliteit gemiddeld genomen omlaag

De liquiditeit, de mate waarin b&u-hoofdaannemers direct opeisbare schulden kunnen betalen, is in 2021 verminderd ten opzichte van 2020. De ratio's bleven hiermee ruim boven de norm van 100%. Wel is de solvabiliteit licht verbeterd of gelijk gebleven. Vooral bij het midden- en kleinbedrijf is de liquiditeit minder geworden. Zo daalde de quick ratio bij het klein- en middenbedrijf met respectievelijk 28 en 14 procentpunten.

Debiteurentermijn verminderd

De debiteuren- en crediteurentermijn, de termijnen waarop opdrachtgevers en b&u-hoofdaannemers zelf facturen betalen, zijn ten opzichte van 2020 gestegen. Hierbij kwam de debiteurentermijn uit op 34 dagen, negen dagen meer dan 2020. De crediteurentermijn steeg met 12 dagen tot 45 dagen.

B&u-bedrijven hebben in 2021 minder efficiënt gebruik gemaakt van het beschikbare vermogen; de omlooptijd van het vermogen is met negen dagen toegenomen tot 116 dagen. Bij het grootbedrijf nam de omlooptijd van het vermogen als enige grootteklasse af met drie dagen, bij het midden- en kleinbedrijf was de omlooptijd in 2021 juist meer dan in 2020.

Het netto vermogensbeslag laat de termijn zien waarop, per saldo, geïnvesteerd vermogen in onderhanden werk vastligt. Het netto vermogensbeslag was in 2021 15 dagen, een stijging van vier dagen ten opzichte van 2020. Het netto vermogensbeslag daalde bij het grootbedrijf met drie dagen tot 11 dagen, bij het klein- en middenbedrijf steeg deze juist met respectievelijk 13 en zes dagen. Het netto vermogensbeslag is al een aantal jaren relatief laag. Dit komt doordat een groter deel van het vermogen gefinancierd wordt door (voor-)uitbetaling van gedeelten van de aanneemsom door opdrachtgevers. Per saldo ligt er dan relatief minder vermogen in voorraden en onderhanden werk vast.

Rentabiliteit vermogen licht gedaald

De winstgevendheid van b&u hoofdaannemers, uitgedrukt in de rentabiliteit van het totaal vermogen (RTV) en eigen vermogen (REV), daalde in 2021 naar respectievelijk 19,3% en 43,6%. In de afzonderlijke grootteklassen zijn deze dalingen in de RTV en REV alleen waar te nemen bij het klein- en midden bedrijf. Het grootbedrijf liet een lichte stijging zien in beide categorieën.

Tabel 1.3 Bedrijfseconomische kencijfers van b&u-hoofdaannemers, per grootteklasse in arbeidsjaren, 2020-2021

	< 21		21-100		> 100		Totaal	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Kostenstructuur in % van de omzet								
Verbruik	67,9	72,1	76,4	75,0	78,6	78,1	75,6	75,5
Arbeid	18,1	12,2	13,1	14,3	11,4	11,8	13,4	13,6
- Directe loonkosten							8,6	8,7
- Indirecte loonkosten							4,8	5,0
Overig	8,1	7,2	5,0	5,3	3,8	3,6	5,2	5,2
- Afschrijvingen	2,1	1,1	0,7	0,9	0,6	0,6	0,9	0,8
- Rentekosten	0,5	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
- Overige kosten n.e.g.	5,5[1]	5,7[1]	4,2[1]	4,3[1]	3,0[1]	2,9[1]	4,1	4,1
Diverse baten en lasten							-0,1	-0,1
Resultaat voor belasting[2]	5,9	5,5	5,6	5,4	6,2	6,5	5,9	5,8
Kencijfers per werkende x € 1.000								
Bruto omzet	308	412	487	447	683	695	488	502
Toegevoegde waarde	82	91	95	93	125	132	99	103
Loonkosten	56	63	64	64	78	82	65	69
Toegevoegde waarde per direct werkende	106	119	156	147	211	247	152	159
Toegevoegde waarde per € 100 direct loon	201	189	248	231	261	298	238	236
Arbeidsinkomenquote (%)	68	69	67	69	62	62	66	67
% direct werkenden	78	77	61	63	59	53	65	64
Financiële kencijfers								
Liquiditeit in %								
Quick ratio	187	159	157	143	148	150	157	149
Current ratio	208	194	177	167	168	169	178	173
Solvabiliteit								
% schulden in totaal vermogen	55	54	54	59	59	56	57	57
Ratio schulden-eigen vermogen	122	117	117	144	144	127	131	132
Vermogensbeheer in dagen								
Omlooptijd vermogen	117	131	94	109	118	115	107	116
Debiteurentermijn	24	25	23	23	30	43	25	34
Crediteurentermijn	36	33	29	42	37	54	33	45
Nettovermogensbeslag	9	22	8	14	14	11	11	15
Rentabiliteit in %								
Rentabiliteit totaal vermogen	20,2	16,5	21,9	18,7	19,5	21,2	20,6	19
Rentabiliteit eigen vermogen	41,4	33,8	47,2	45,2	47,0	48,0	46,0	43

1 Inclusief diverse baten en lasten
2 Indien van toepassing is op het resultaat een ondernemersloon van € 45.000 in mindering gebracht

Bron: EIB

2 Hoofdaannemers gww

Dit hoofdstuk gaat in op belangrijke bedrijfseconomische ontwikkelingen bij gww-hoofdaannemers in 2021. Ook komen hier achtereenvolgens de ontwikkelingen in omzet en bedrijfseconomische kencijfers aan bod.

2.1 Ontwikkelingen in de omzet

Omzet in 2021 gedaald
Gww-hoofdaannemers boekten in 2020 een totale omzet van ruim € 9,2 miljard (zie tabel 2.1). In vergelijking met 2020 is de totale omzet met ongeveer 1,2% afgenomen.

Tabel 2.1 Verdeling van de omzet van gww-hoofdaannemers, lopende prijzen, 2020-2021 (mln euro)

	Omzet uit bouwbedrijf		Omzet uit nevenactiviteit	Totale omzet
	Binnenland	Buitenland[1]		
2020	8.715	102	499	9.315
2021	8.548	145	511	9.204

Bron: EIB

Veranderingen in de samenstelling van de omzet
Tabel 2.2 laat de verdeling van de omzet zien naar marktsector, activiteit, opdrachtgevers, wijze van opdrachtverkrijging en contractvorm. Resultaten moeten met enige voorzichtigheid worden beoordeeld. De respons varieert tussen de verschillende type gww-bedrijven en varieert daarnaast binnen de type bedrijven van jaar tot jaar. Hierdoor kunnen er responseffecten optreden.

Het grootste deel van de omzet onder gww-hoofdaannemers werd in 2021 behaald met nieuwbouw- en herstelactiviteiten; ruim 70% van de omzet werd behaald met dit type projecten. Ten opzichte van 2020 is er sprake van een verschuiving van nieuwbouw en herstel naar onderhoud.

De meeste omzet werd in 2021 behaald in de marktsector wegenbouw (52%). Ruim 15% van de omzet werd zowel behaald in de civiele betonbouw als in ondergrondse infra. Wel daalde het aandelen elk met vijf procentpunt, ten gunste van het aandeel van de omzet dat werd behaald in de landinrichting. Hier steeg het omzetaandeel van nul naar naar 12%. Deze verschuivingen kunnen deels liggen aan de type gww-bedrijven dat heeft gereageerd.

De verschillende overheden waren in 2021 de belangrijkste opdrachtgevers binnen de gww. Het omzetaandeel steeg van 39% in 2020 naar 46% in 2021. Deze stijging is ten gunste gekomen van de omzetaandelen van opdrachten verkregen van hoofdaannemers. Bij de verdeling naar wijze van opdrachtverkrijging kwam de grootste fractie voor rekening van de openbare aanbesteding.

Het aandeel van bouwteam/2-fasencontractvormen in de omzet steeg aanzienlijk. Bijna 9% van het omzetaandeel is hiermee behaald. Dit gaat ten koste van bijna elke andere contract vorm. Alleen het aandeel Engineering en Construct is gestegen, met 5 procentpunt.

Tabel 2.2 Verdeling van de binnenlandse omzet van gww-hoofdaannemers, per grootteklasse in arbeidsjaren, 2020-2021

	< 21		21-100		> 100		Totaal	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Marktsectoren in %								
Wegenbouw	50	51	56	43	54	57	54	52
Kabels en buizen	15	5	30	32	13	7	19	14
Civiele beton	29	26	4	2	29	20	21	16
Kust en oever	0	0	4	8	2	0	2	3
Baggerwerk	2	0	0	3	0	0	1	1
Landinrichting	0	0	0	1	0	12	0	12
Overige activiteiten	4	18	6	11	2	3	3	8
Activiteiten in %								
Nieuwbouw en herstel	71	70	74	61	93	85	82	73
Onderhoud	29	30	26	39	7	15	18	27
Opdrachtgevers in %								
Overheid[1]	21	35	35	38	51	58	39	46
Bedrijven	6	12	10	37	39	23	24	26
Particulier/vereniging/stichting	9	3	1	1	1	11	3	6
Hoofdaannemers	59	44	43	20	8	7	30	20
Overige	5	5	11	5	1	1	4	3
Wijze van opdrachtverkrijging in %								
Aanbesteding								
- openbaar	5	23	43	38	59	64	49	48
- onderhands	36	25	25	15	21	25	23	23
Enkelvoudige uitnodiging	7	13	5	21	10	1	8	10
Klantenwerk	12	7	3	6	3	1	5	4
Overige wijze	40	32	24	20	7	8	15	15
Contractvorm in %								
E&C	12	2	5	17	5	10	6	11
D&C	10	14	41	20	37	42	31	25
DBM/DBFM	7	11	3	0	13	1	10	3
Bouwteam/2-fasencontract	-	14	-	10	-	2	-	9
Traditioneel/RAW	49	42	40	40	32	39	38	40
Overig	22	17	11	14	13	6	15	12

1 Onder overheid is begrepen rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en overige publiekrechtelijke lichamen

Bron: EIB

2.2 Ontwikkelingen in de bedrijfseconomische kencijfers

Tabel 2.3 laat de bedrijfseconomische ontwikkeling van gww-hoofdaannemers zien aan de hand van enkele kerncijfers. Deze kencijfers geven inzicht in de financiële verhoudingen aan het einde van het boekjaar (31 december) en geven zo een inzicht tussen de twee verschillende perioden.

De resultaten moeten met voorzichtigheid worden beoordeeld. De respons varieert tussen de verschillende type gww-bedrijven en varieert daarnaast binnen het type bedrijven van jaar tot jaar. Hierdoor kunnen er responseffecten optreden. De onderzoeksverantwoording geeft nadere toelichting op de responsverwerking.

Gemiddelde winstmarge gestegen, vooral bij grootbedrijf
De winstmarge is in 2021 ten opzichte van 2020 met 0,6 procentpunt gestegen en is uitgekomen op 5,4%. Bij het kleinbedrijf is de winstmarge met 0,4 procentpunt gestegen naar 6,1%, terwijl het resultaat voor belasting bij het middenbedrijf met 0,9 procentpunt steeg naar 7,3% van de omzet. Bij het grootbedrijf steeg de winstmarge met 1,6 procentpunt naar 4,3%. Het percentage gww-hoofdaannemers dat er in 2021 in slaagde winst te maken steeg naar ruim 92% (2020: 85%).

Bruto omzet per werkende in grote bedrijven flink gestegen.
De bruto omzet per werkende is ten opzichte van 2020 gestegen en bedraagt nu ongeveer € 464.000. Dit komt vooral door de grote stijging bij het groot bedrijf van € 405.000 naar €520.000. De bruto omzet is bij het klein- en middenbedrijf juist gedaald. De loonkosten per werkende zijn gemiddeld genomen gestegen naar €84.000. Vooral de toegevoegde waarde per directe werkende is flink omhoog gegaan. Van €167.000 in 2020 naar € 206.000 in 2021. Ook de algemene toegevoegde waarde per werkende is met €21.000 gestegen tot € 122.000.

Gemiddelde liquiditeit en solvabiliteit teruggelopen
De liquiditeit bij de gww-bedrijven is in 2021 gedaald. Gemiddeld kwamen de quick ratio en de current ratio in 2021 uit op 140% en 150%. De ratio's bleven, voor het totaal en per grootteklasse, ruim boven de norm van 100%.

De gemiddelde solvabiliteit van gww-bedrijven daalde ten opzichte van 2020. Het aandeel schulden in het totale vermogen steeg van 61% naar 64%. Bij het klein- en middenbedrijf verbeterde de solvabiliteit, bij het grootbedrijf verslechterde deze.

Vermogensbeheer over het algemeen verbeterd
Het vermogensbeheer bij de gww-bedrijven is in 2021 verbeterd. De debiteuren- en crediteurentermijn, de termijn waarop opdrachtgevers en gww-hoofdaannemers zelf facturen betalen, bedroegen respectievelijk 39 en 59 dagen. De debiteurentermijn is ten opzichte van 2020 met 11 dagen gedaald, terwijl de crediteurentermijn met twee dagen steeg.

De omlooptijd van het vermogen daalde naar 147 dagen (-44 dagen). Het netto vermogensbeslag kwam in 2021 uit op 6 dagen, een daling van 10 dagen ten opzichte van 2020.

Winstgevendheid verbeterd
De winstgevendheid van gww-hoofdaannemers wordt uitgedrukt in de rentabiliteit van het totaal vermogen (RTV) en eigen vermogen (REV). De RTV en REV voor de totale gww bedroegen respectievelijk 15,5% en 40,5%. Beide zijn ten opzichte van 2020 gestegen. Zowel de REV als RTV steeg flink in elke grootteklasse.

Tabel 2.3 Bedrijfseconomische kencijfers van gww-hoofdaannemers, per grootteklasse in arbeidsjaren, 2020-2021

	< 21		21-100		> 100		Totaal	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Kostenstructuur in %								
Verbruik	68,3	67,3	68,4	64,2	74,1	71,9	70,6	68,9
Arbeid	13,3	16,0	14,1	19,1	18,1	18,2	15,4	18,0
- Directe loonkosten							9,7	9,5
- Indirecte loonkosten							5,7	8,5
Overig	12,8	10,7	11,2	9,5	5,1	5,6	9,6	8,6
- Afschrijvingen	3,3	3,6	2,0	2,6	1,0	2,0	1,9	2,5
- Rentekosten	0,6	0,2	0,2	0,5	0,1	0,3	0,2	0,4
- Overige kosten n.e.g.	8,1[1]	6,1[1]	8,8[1]	3,9[1]	4,1[1]	4,4[1]	7,4	5,8
Diverse baten en lasten							-0,4	-0,9
Resultaat voor belasting[2]	5,7	6,1	6,4	7,3	2,7	4,3	4,8	5,4
Kencijfers per werkende x € 1.000								
Bruto omzet	453	411	520	413	405	520	453	464
Toegevoegde waarde	103	106	118	121	88	129	101	122
Loonkosten	60	66	73	79	73	95	70	84
Toegevoegde waarde per direct werkende	133	148	196	217	171	230	167	206
Toegevoegde waarde per € 100 direct loon	232	245	283	259	196	298	231	274
Arbeidsinkomenquote (%)	58	62	62	65	83	73	69	69
% direct werkenden	78	72	60	56	52	56	61	59
Financiële kencijfers								
Liquiditeit in %								
Quick ratio	167	159	174	169	135	127	157	140
Current ratio	174	164	190	189	141	133	167	150
Solvabiliteit								
% schulden in totaal vermogen	60	58	58	50	65	73	61	64
Ratio schulden-eigen vermogen	150	138	138	100	186	270	156	179
Vermogensbeheer in dagen								
Omlooptijd vermogen	159	103	250	143	166	165	191	147
Debiteurentermijn	48	32	52	39	43	43	48	39
Crediteurentermijn	48	40	58	61	64	64	57	59
Netto vermogensbeslag	20	8	29	12	1	3	16	6
Rentabiliteit in %								
Rentabiliteit totaal vermogen	14,2	23,9	9,6	17	6,1	11	9,6	15,5
Rentabiliteit eigen vermogen	32,2	55,1	22,2	30,7	17,0	38,2	23,4	40,5

1 Inclusief diverse baten en lasten
2 Indien van toepassing is op het resultaat een ondernemersloon van € 45.000 in mindering gebracht

Bron: EIB

Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in de bedrijfseconomische positie van hoofdaannemingsbedrijven. Het onderzoek omvat alle bedrijven die:

- in Nederland zijn gevestigd;
- werkzaam zijn in de sector burgerlijke en utiliteitsbouw (b&u) of grond-, water- en wegenbouw (gww);
- personeel in dienst hebben en de CAO Bouw & Infra volgen. Deze bedrijven zijn geregistreerd bij APG te Amsterdam;
- bouwwerken rechtstreeks in opdracht van de opdrachtgever uitvoeren (hoofdaannemer) en/of projecten uitvoeren voor eigen rekening en risico (bouwondernemer).

De populatie voor dit onderzoek bestaat uit 2.679 b&u-bedrijven en 1.179 gww-bedrijven met een totale arbeidscapaciteit van respectievelijk 48.684
en 22.316 arbeidsjaren (verloonde mensjaren).

Elk jaar wordt informatie verzameld over het afgelopen boekjaar. De populatie wordt gevraagd informatie te geven over: (1) aantal werknemers in dienst; (2) omzetverdelingen naar marktsector, type opdrachtgevers, wijze van opdrachtverkrijging, regio; (3) resultatenrekening; en (4) balans. Bedrijven kunnen via een schriftelijke enquête hun gegevens opgeven. Daarnaast worden gegevens verzameld uit bij de Kamers van Koophandel gedeponeerde jaarrekeningen. De steekproef bestaat uit 222 b&u-bedrijven en 76 gww-bedrijven (inclusief werkmaatschappijen van grote concerns) met een gezamenlijke arbeidscapaciteit van respectievelijk 11.172 en 7.370 werkenden (inclusief meewerkende eigenaren niet in loondienst). De samenstelling van de populatie en de steekproef is weergegeven in tabel B.1. Vanwege ondervertegenwoordiging van het aantal bedrijven in de kleinste grootteklassen heeft weging van de resultaten plaatsgevonden. Als maatstaf hiervoor dient de verhouding tussen het aantal arbeidsjaren in de populatie en de steekproef.

Met de verkregen informatie zijn schattingen gemaakt van het totaal aan omzet en vermogen van de populatie. Deze vormen de basis waarop de kengetallen zijn berekend. Bedrijven kunnen op concern- of divisieniveau hebben gerespondeerd. Dit betekent dat in de gegevens van deze respondenten werkmaatschappijen begrepen zijn die in de populatie als afzonderlijke teleenheid voorkomen. Bij vergelijkingen van jaar tot jaar moet rekening worden gehouden met veranderingen in omvang en samenstelling van de populatie en de steekproef.

Tabel B.1 **Aantal hoofdaannemingsbedrijven naar sector en grootteklasse: populatie in 2021 en respons**

Grootte in arbeidsjaren	B&u		Gww	
	Populatie	Respons	Populatie	Respons
≤ 10	1.705	68	849	25
11 – 20	411	52	137	8
21 – 50	330	40	114	16
51 – 100	162	24	45	10
≥ 101	71	38	34	17
Totaal	**2.679**	**222**	**1.179**	**76**

Bron: EIB

Begrippen en formules

Begrippen

- Arbeidsinkomenquote
  Aandeel van de totale arbeidskosten in de toegevoegde waarde
- Bruto omzet
  De waarde van de totale binnenlandse omzet, exclusief btw
- Bruto winst
  Resultaat voor belasting vermeerderd met de betaalde rente
- Crediteurentermijn
  Termijn waarop schulden aan leveranciers worden voldaan
- Current ratio
  Verhouding tussen vlottende activa en kort vreemd vermogen
- Debiteurentermijn
  Termijn waarop vorderingen op opdrachtgevers uitstaan
- Direct werkende
  Werkende die productiegerichte werkzaamheden verricht
- Directe loonkosten
  Kosten van direct productiegerichte werkzaamheden (inclusief ondernemersloon)
- Diverse baten en lasten
  Saldo van opbrengsten en kosten die geen verband houden met de eigenlijke bedrijfsuitoefening
- Eigen vermogen
  Deel van alle geldmiddelen dat niet door derden (schuldeisers) ter beschikking is gesteld
- Loonkosten
  Arbeidskosten van alle in loondienst verrichte werkzaamheden, waarin begrepen premies sociale verzekeringen (werkgevers- en werknemersdeel), pensioenpremies en - in voorkomende gevallen - een ondernemersloon
- Netto omzet
  Bruto omzet verminderd met de betalingen aan onderaannemers
- Netto vermogensbeslag
  De termijn waarop per saldo in onderhanden werken geïnvesteerd vermogen vastligt
- Netto vermogen in lopende werken
  Het saldo van voorraden, onderhanden werken en debiteuren enerzijds en crediteuren anderzijds
- Omlooptijd van het vermogen
  Termijn waarop het totaal vermogen wordt omgezet
- Onderhanden werk
  Waarde van in onderhanden werk vastgelegd vermogen, na aftrek van hierop ingediende termijnen (debetsaldo)

- Ondernemersloon
  Berekende beloning voor de werkzaamheden van meewerkende eigenaren van geen rechtspersoonlijkheid bezittende ondernemingen

- Quick ratio
  Verhouding tussen vlottende activa minus voorraden en onderhanden werk en kort vreemd vermogen

- Ratio schulden – eigen vermogen
  Verhouding tussen schulden en eigen vermogen

- Rentabiliteit van het eigen vermogen
  Het resultaat voor belasting in procenten van het eigen vermogen

- Rentabiliteit van het totale vermogen
  De bruto winst in procenten van het totaal vermogen

- Rentedekkingsratio
  De mate waarin het bedrijf genoeg inkomen genereert om rentekosten te dekken

- Resultaat voor belasting
  Saldo van bruto omzet en kosten, verlaagd of verhoogd met het saldo van diverse baten en lasten, voor aftrek van belasting

- Schulden
  Deel van alle geldmiddelen dat door derden (schuldeisers) ter beschikking is gesteld

- Totaal vermogen
  Totaal van alle geldmiddelen dat in bedrijfsmiddelen is vastgelegd

- Termijnen onderhanden werk
  Waarde van op onderhanden werk ingediende termijnen, na aftrek van de waarde van het in onderhanden werk vastgelegd vermogen (creditsaldo)

- Toegevoegde waarde
  Totaal van lonen, salarissen, afschrijvingskosten, rentekosten en resultaat voor belasting

- Vaste activa
  Waarde van duurzame materiële en immateriële bedrijfsmiddelen

- Vlottende activa
  Waarde van materiële en immateriële bedrijfsmiddelen, waaruit op korte termijn de daarin vastgelegde geldmiddelen weer beschikbaar (kunnen) komen

- Werkende
  Een persoon die als werknemer of als eigenaar (niet in loondienst) werkzaam is geweest

- Winstmarge
  Het resultaat voor belasting in procenten van de bruto omzet

Formules

- Arbeidsinkomenquote
  (Loonkosten / Toegevoegde waarde) x 100

- Bruto omzet per werkende
  Bruto omzet / Aantal werkenden

- Crediteurentermijn
  (Waarde van de crediteuren / Betalingen aan grondstoffen en materialen en onderaannemers) x 365

- Current ratio
  (Vlottende activa / Kort vreemd vermogen) x 100

- Debiteurentermijn
  (Waarde van de debiteuren / Bruto omzet) x 365

- Kort vreemd vermogen
  Crediteuren + termijnen onderhanden werk + bankkrediet + overige schulden op korte termijn

- Loonkosten per werkende
  Loonkosten / Aantal werkenden

- Netto omzet per werkende
  (Bruto omzet – Betalingen aan onderaannemers) / Aantal werkenden

- Netto vermogensbeslag
  [(Voorraden + Onderhanden werk + Debiteuren – Crediteuren) / Bruto omzet] x 365

- Omlooptijd van het vermogen
  (1 / Omloopsnelheid totaal vermogen) x 365

- Quick ratio
  [(Vlottende activa – Voorraden) / Kort vreemd vermogen] x 100

- Ratio schulden – eigen vermogen
  (Schulden / Eigen vermogen) x 100

- Rentabiliteit eigen vermogen
  (Resultaat voor belasting / Eigen vermogen) x 100

- Rentabiliteit totaal vermogen
  (Bruto winst) / Totaal vermogen) x 100

- Toegevoegde waarde per werkende
  (Loonkosten + Afschrijvingen + Rente + Resultaat voor belasting) / Aantal werkenden

- Vlottende activa
  Voorraden + onderhanden werk + debiteuren + overige vorderingen + liquide middelen

- Winstmarge
  (Resultaat voor belasting / Bruto omzet) x 100

Economisch Instituut
voor de Bouw

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam

t (020) 205 16 00

eib@eib.nl
www.eib.nl